

Op weg naar een asbestvrije regio

Regionale strategie sanering asbestdaken (RSSA)

Zuid-Holland Zuid

2021 – 2030

Samenvatting

Sanering van asbestdaken is niet meer verplicht maar niet minder gewenst! Asbest is en blijft een risico voor onze gezondheid. Hoe komen we af van 15.000 asbestdaken in onze regio?

De Regionale Strategie Sanering Asbestdaken (RSSA) is opgesteld om een antwoord te geven op die vraag.

Nu er geen verplichting komt om asbestdaken te saneren zal er een beroep gedaan moeten worden op de verantwoordelijkheid van eigenaren om hun asbestdak toch te laten verwijderen. Belangrijk is het daarom dat eigenaren zich ervan bewust zijn dat het voor henzelf en de omgeving beter is dat zij hun asbestdak (laten) verwijderen. De kosten die hiermee gemoeid zijn zullen voor veel eigenaren een drempel vormen om actie te ondernemen. Er is, zoals in de afgelopen jaren het geval was, geen subsidie meer beschikbaar waarmee eigenaren in de kosten tegemoet gekomen kunnen worden. Wel zullen eigenaren zich moeten realiseren dat zijzelf de verantwoordelijkheid dragen wanneer er, bijvoorbeeld als gevolg van brand, asbest in de omgeving vrijkomt. Op termijn zal de verzekering de kosten voor het opruimen niet meer dekken. De eigenaar van het asbestdak zal hiervoor dan aansprakelijk worden gesteld.

De strategie richt zich op het vergroten van bewustwording bij eigenaren. Door het bieden van advies en ondersteuning, bijvoorbeeld door goede informatie te verstrekken binnen de complexe regelgeving rondom de sanering van asbest, of door te zoeken naar koppelkansen met energie- en duurzaamheidsmaatregelen, worden eigenaren gestimuleerd om tot sanering over te gaan. Ook samenwerking op straat- of wijkniveau, of koppeling aan de routekaarten gemeentelijk vastgoed, het zijn allemaal mogelijkheden om de aanpak van asbestdaken te stimuleren of te versnellen.

Gekozen is voor een doelgroepenbenadering in vier parallelle sporen. Prioriteit wordt gegeven aan de 'risicolocaties'. Hiernaast lopen de sporen 'vastgoed in eigendom van overheid', 'woningbouwverenigingen' en 'particuliere eigenaren'. Iedere doelgroep krijgt een passende benadering in aanpak en communicatie, waarbij ook de voorbeeldfunctie een rol speelt.

Belangrijk ondersteunend onderdeel van de strategie is de monitoring. Hiervoor wordt een dashboard ontwikkeld dat zowel regionaal als per gemeente de opgave en voortgang actueel in beeld brengt. Zo is het mogelijk om op lokaal niveau maatwerk te kunnen bieden.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

In juni 2019 is het "Wetsvoorstel verwijdering asbest en asbesthoudende producten" door de Eerste Kamer verworpen. Het verwachte verbod op asbestdaken dat op 31 december 2024 zou ingaan is daarmee van de baan. Maar asbest is en blijft een risico voor onze gezondheid en dat risico verdwijnt niet vanzelf. De opgave om asbest uit onze omgeving te verwijderen is dan ook niet veranderd. Wel zullen we moeten schakelen van een situatie waarin sprake is van een asbestdakenverbod, naar een situatie waarin vrijwillige sanering wordt gestimuleerd en gefaciliteerd.

In november 2019 hebben de gemeenten in Zuid-Holland Zuid zich uitgesproken voor een gezamenlijke aanpak die de sanering van asbestdaken in de regio moet versnellen. De "Regionale strategie sanering asbestdaken Zuid-Holland Zuid 2021 – 2030" biedt hiervoor een kader op hoofdlijnen. De strategie beschrijft een regiobrede uniforme aanpak maar zal in de uitwerking ook ruimte bieden om op lokaal niveau maatwerk te leveren.

1.2 Bewustwording

Asbest brengt risico's mee voor de gezondheid van mens en milieu. Elk jaar overlijden ongeveer 1.000 mensen aan de gevolgen van asbest.

Gezondheidseffecten

In het verleden werd asbest op grote schaal toegepast vanwege de praktische eigenschappen van deze stof en de producten waarin asbest is verwerkt. Zolang asbest is gebonden levert dat geen gevaar op voor de gezondheid. Maar vroeg of laat komen door verwerking, beschadiging of brand asbestvezels vrij in de leefomgeving. Mensen kunnen ziek worden als zij deze asbestvezels inademen. Het kan jaren duren voor er gezondheidsklachten zijn. Maar het kan uiteindelijk longkanker, longvlieskanker, buikvlieskanker (mesotheliom) of stoflongen (asbestose) veroorzaken. Asbestvezels kunnen bij de mens na inademing op termijn kanker veroorzaken. In Nederland is daarom sinds 1 juli 1993 een algeheel verbod op handelingen met asbest van kracht. De gezondheidseffecten van asbestblootstelling zijn bijna 25 jaar na het verbod op asbest nog steeds zichtbaar. Tot 2050 zullen in Nederland in totaal nog circa 15.800 personen gediagnosticeerd worden met een van de asbestziekten en hieraan overlijden¹.

Asbest brengt bovendien maatschappelijke lasten en financiële risico's met zich mee.

Niet alleen leidt een brand waarbij asbest in de leefomgeving terechtkomt tot maatschappelijke onrust maar ook vaak tot extra lasten voor de samenleving. Er zijn vaak aanzienlijke kosten gemoeid met het opruimen, of omdat de omgeving moet worden afgezet. Ook kunnen er gevolgen zijn voor de landbouw en veeteelt. Daarbij blijkt het verhalen van de kosten voor het opruimen lang niet altijd mogelijk of gaat dat gepaard met de nodige juridische procedures.

Anderzijds zullen ook de eigenaren van asbestdaken worden geconfronteerd met financiële consequenties. Op termijn worden asbestdaken door verzekeraars uitgesloten, en banken zullen minder bereid zijn om bedrijven te financieren of om hypotheek te verstrekken in geval er sprake is van een onverzekerd asbestdak.

De overheid wil in 2040 geen nieuwe asbestslachtoffers meer². Om dit te bereiken is het belangrijk dat eigenaren van asbestdaken zich meer bewust worden dat het, zowel voor henzelf als voor de omgeving, beter is wanneer zij hun asbestdak (laten) verwijderen.

1.3 Landelijk beleid

Op 2 maart 2020 heeft minister Van Veldhoven de samenwerkingsovereenkomst aanpak asbestdaken ondertekend met diverse belanghebbende partijen. De overeenkomst is o.a. ondertekend door 5 provincies en 6 gemeenten, vertegenwoordigers uit de bouw- en asbestverwijderingsbranche, Milieu

¹ Gezondheidseffecten van asbest; Huidige en toekomstige omvang in Nederland, RIVM Rapport 2017.

² Bron: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/asbest/asbestbeleid>.

Centraal en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Hoofddoel van het akkoord is ervoor te zorgen dat de verwijdering van asbestdaken op vrijwillige basis wordt voortgezet door afspraken te maken over een gezamenlijke aanpak en uitvoering.

Asbestfonds

Belangrijk onderdeel van de overeenkomst is de oprichting van een asbestfonds gericht op particuliere eigenaren. Het asbestfonds biedt de mogelijkheid voor eigenaren om tot 2028 een lening af te sluiten voor het verwijderen van hun asbestdak. De geschatte benodigde totale omvang van het fonds voor particulieren is 100 miljoen euro. De minister heeft hiervoor 12 miljoen beschikbaar gesteld, met name bedoeld om het risico te dekken dat een deel van de verstrekte leningen niet terugbetaald kan worden. Onderzocht wordt om dit fonds uit te breiden met een fonds voor (agrarische) bedrijven met asbestdaken.

Programmabureau Versnellingsaanpak

De overige afspraken in de overeenkomst hebben met name betrekking op bewustwording en communicatie, ontzorgen van gemeenten, koppelkansen, monitoring en het veilig vereenvoudigen van saneringen. Het Programmabureau Versnellingsaanpak asbestdakensanering faciliteert de landelijk aanpak en fungeert als landelijk aanspreekpunt voor partijen en geïnteresseerden. Kennis en actuele ontwikkelingen, maar ook handreikingen en voorbeelden, zijn voor iedereen beschikbaar op

www.asbestversnelling.nl.

Kritiek

Er is veel kritiek op de overeenkomst. Zo ontbreken handtekeningen van Aedes (woningbouwcorporaties) en LTO Nederland als vertegenwoordigers van de belangrijkste doelgroep, de dakeigenaren. Ook de VNG heeft niet ondertekend en pleitte o.a. voor meer overheidsregie, en meer innovatie en gezonde marktwerking: "Het kan beter en goedkoper". Bovendien is de belangrijkste kritiek van de 1ste kamer van vorig jaar niet weggenomen. De kosten voor asbestsanering worden te veel op de eigenaren afgewenteld.

Op 14 mei 2020 is het rapport 'Gevangen door belangen' van de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur (NSOB) gepubliceerd. Hierin wordt geconcludeerd dat het huidige asbeststelsel aan vervanging toe is. Deze conclusie sluit aan bij het voornoemde standpunt van de VNG. Over het rapport zijn Kamervragen gesteld aan staatssecretaris Van Ark. In haar reactie schrijft zij dat een fundamenteel herontwerp van het stelsel waar NSOB en VNG voor pleiten, op dit moment niet aan de orde is. Een aantal van de door haar ingezette maatregelen sluit aan bij door NSOB gesignaleerde oplossingsrichtingen.

Regionale strategie

In de regio Zuid-Holland Zuid en provincie Zuid-Holland zijn er tot nu toe geen gemeenten die de overeenkomst hebben ondertekend. Ook de provincie Zuid-Holland is geen deelnemer aan het akkoord.

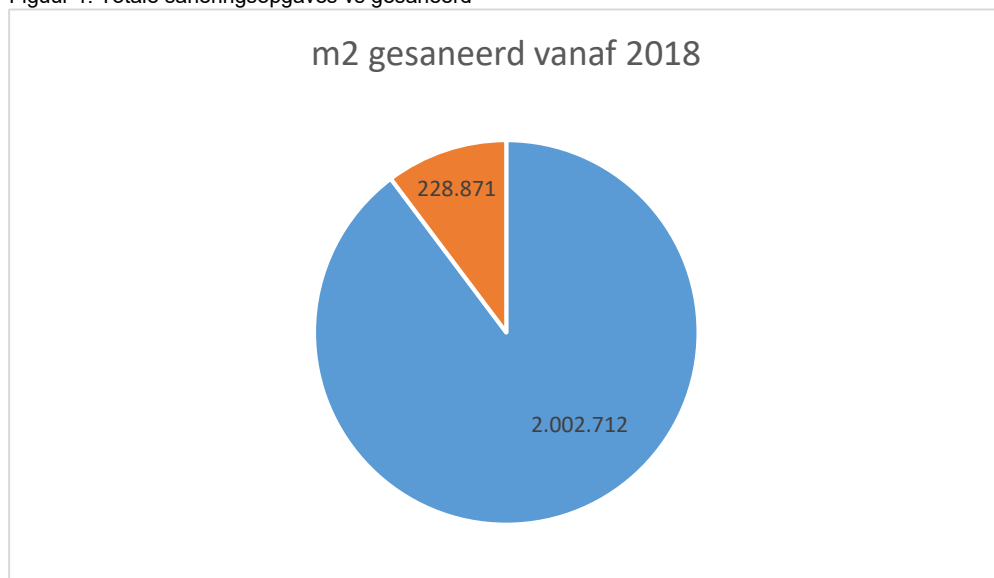
De door OZHZ voorziene lijn, waarop positief is besloten in het AB vorig jaar november, heeft veel overeenkomsten met de landelijke aanpak. Ook in de regionale uitvoeringsstrategie zullen bewustwording, communicatie, goede informatievoorziening, koppelkansen, ontzorgen en monitoring sleutelwoorden zijn. Behoudens het leenfonds zal de regionale aanpak nauwelijks verschillen van de landelijke aanpak. Waar nuttig en mogelijk zal ook gebruik gemaakt worden van de kennis en voorbeelden van het landelijk programmabureau.

2. De opgave

2.1 Inventarisatie

Uit een in 2017 uitgevoerde inventarisatie blijkt dat in de regio Zuid-Holland Zuid er ruim 15.000 daken als asbestverdacht zijn aan te merken. Het gaat om een gezamenlijke oppervlakte van ca. 2 miljoen vierkante meter. Sinds begin 2018 tot medio 2020 is er ca. 230.000 m² (ruim 10 %) gesaneerd*.

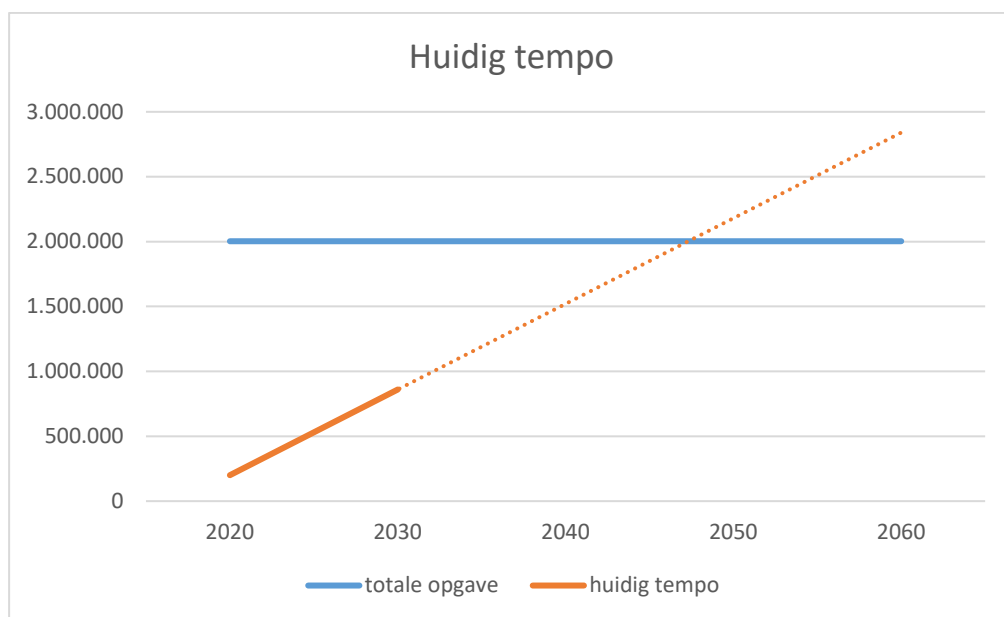
Figuur 1: Totale saneringsopgaves vs gesaneerd

* Op basis van ingediende meldingen. Exclusief meldingsvrije of illegale sanering

Wanneer de sanering zich voortzet in het huidige tempo zal er nog 25 tot 30 jaar nodig zijn voordat alle asbestdaken uit de regio verwijderd zijn.

Figuur 2: Lineaire ontwikkeling asbestsanering op basis van huidig tempo

2.2 Data-analyse

Om tot een goed inzicht te komen in de opgave en een daarbij passende aanpak te kunnen voorstellen is een analyse uitgevoerd op beschikbare data. Door de koppeling van gegevens uit de inventarisatie aan die van (kadastrale) eigendomsgegevens uit de BAG is het mogelijk om de opgave per doelgroep beter in beeld te brengen. Nog niet alle benodigde data zijn volledig of beschikbaar. Naar verwachting zal in de komende maanden hierin nog een flinke slag worden gemaakt.

Sinds kort is hiervoor het nieuwe programma Tableau in gebruik genomen. Ook is koppeling mogelijk met de eveneens nieuwe Kaartviewer.

Zo kan de asbestopgave, en op termijn de voortgang, op kaarten worden gevisualiseerd. Tableau en Kaartviewer zullen belangrijke instrumenten worden om een adequate monitoring te ondersteunen. Meer hierover volgt in het hoofdstuk monitoring.

2.3 Doelstelling

De gemeenten in Zuid-Holland Zuid hebben de ambitie om het saneringsproces te versnellen en willen over 10 jaar de volgende doelen hebben bereikt:

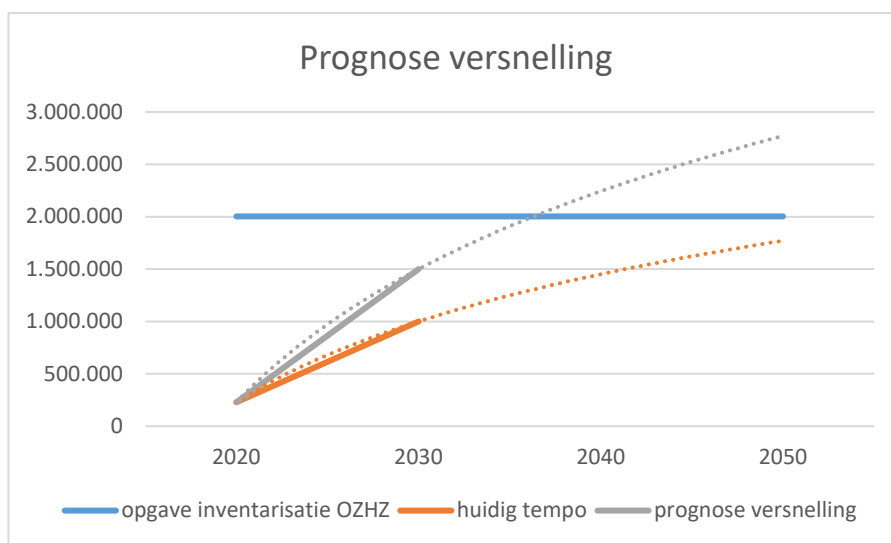
- Geen asbesthoudende daken meer op gebouwen van de overheid.
- Geen asbesthoudende dakbedekking meer op panden van woningbouwverenigingen.
- Ten minste 75% van het aantal m² asbestdak op panden in eigendom van bedrijven, maatschappelijke organisaties en particulieren is gesaneerd.

Op dit moment is het nog niet goed mogelijk om de opgave volledig kwantitatief in beeld te brengen. Omwille van de voortgang van het project is ervoor gekozen om uit te gaan van de nu beschikbare data. Deze bieden voldoende inzicht om een strategie op te kunnen baseren.

Veruit de grootste opgave ligt bij de particuliere eigenaren. Het aandeel van asbestdaken in eigendom van gemeenten en dat van woningbouwverenigingen tezamen omvat nog geen 10% van de totale opgave.

De versnellingsaanpak wordt in onderstaande figuur 3 vereenvoudigd weergegeven. Het is niet aannemelijk dat het saneringstempo zich lineair ontwikkelt. Het effect van de aanpak zal niet direct zichtbaar zijn, vervolgens zal een versnelling optreden (laaghangend fruit), waarna afvlakking te verwachten is (moeilijke gevallen).

Figuur 3: Verwacht saneringstempo

2.3 Van regulering naar stimulering en bewustwording

De Omgevingsdienst voert in opdracht van de gemeenten toezicht en handhaving op de asbestregelgeving uit. Naast de beoordeling van sloopmeldingen en het toezicht op de uitvoering van sloopwerkzaamheden waarbij asbest vrijkomt, wordt door de dienst opgetreden in geval van illegale asbestverwijdering.

Het aangekondigde verbod op asbestdaken zou een intensivering van deze taken betekenen. Maar ook zonder een verbod zal de toezichttaak op asbestverwijdering intensiveren. Het doel blijft immers, maar nu op basis van vrijwilligheid, om asbestdaken zoveel en zo snel mogelijk uit de leefomgeving te verwijderen. Sleutelwoorden om dit te realiseren zijn stimulering, bewustwording en communicatie. De opdracht aan de Omgevingsdienst is om dit proces vorm te geven. De verwachte intensivering van de reguliere toezichtstaken is een gevolg van dit proces maar valt buiten de scope van de versnellingsstrategie. Met deze ontwikkeling dient rekening gehouden te worden in de jaarprogrammering.

De voorlopige indicatie is dat het aantal sloopmeldingen op jaarbasis met ca. 50 % kan toenemen.

2.4 Communicatie

Om dakeigenaren te stimuleren om ook zonder wettelijke grond hun asbestdak te vervangen is het belangrijk om eigenaren ervan bewust te maken het voor henzelf en de omgeving beter is dat zij hun asbestdak verwijderen. Een goede informatievoorziening is hierbij essentieel. Naast algemene informatie over de gevaren en de verwijdering van asbestdaken zal worden gekozen voor een gerichte benadering van doelgroepen.

Voor het verstrekken van algemene informatie zal gebruik gemaakt worden van de reguliere communicatiekanalen van de gemeenten en de Omgevingsdienst. Gedacht wordt bijvoorbeeld aan een door OZHZ te ontwikkelen internetpagina waarop alle mogelijke informatie rondom asbest te vinden is. De pagina zal ook via een koppeling op de gemeentewebsites te benaderen zijn. Ook is het verstrekken van informatie via huis-aan-huisbladen en het houden van informatiebijeenkomsten een goede mogelijkheid om publiek aandacht te vragen voor de asbestdakenproblematiek met het doel de bewustwording onder dakeigenaren te vergroten.

Andersom ligt het in de lijn om als Omgevingsdienst beschikbaar te zijn voor allerlei vragen uit de samenleving rondom asbest en hoe hiermee om te gaan. Hiervoor zal een (digitaal) loket worden ingericht van waaruit eerste vragen worden beantwoord (asbestinfo@ozhz.nl en telefonische infolijn).

Een meer doelgroepgerichte communicatie zal onderdeel worden van de aanpak zoals voorzien in de vier sporen zoals beschreven in het volgende hoofdstuk.

3. Aanpak in vier sporen

De geambieerde versnelling van de asbestsaneringsopgave wordt uitgewerkt in de volgende vier sporen:

- Risicolocaties
- Eigen vastgoed overheid
- Woningbouwverenigingen
- Particuliere eigenaren

De sporen zullen parallel aan elkaar worden ingezet en hebben alle vier een eigen accent en prioriteitsstelling, en een bij de doelgroep passende communicatiestrategie.

In het ene spoor zal het accent vooral liggen op voorlichting, ontzorgen en faciliteren. In het andere spoor zal de insteek minder vrijblijvend zijn omdat er sprake is van een verhoogd risico op verspreiding van asbest in de leefomgeving. In het belang van die gezonde leefomgeving zullen eigenaren directer, en zonodig dwingend, worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid om hun asbestdak te vervangen.

Waar de aanpak is ingegeven vanuit het motto 'goed voorbeeld doet goed volgen' zal de focus zich vooral richten op het verbinden van partijen, het stimuleren van samenwerking en het benutten van koppelkansen.

3.1 Risicolocaties

De aanpak van asbestdaken met een verhoogd risico op een omvangrijke verspreiding van asbest in een woonomgeving vraagt om een hoge prioriteit. Gezondheidsrisico's dienen immers zoveel als mogelijk te worden beperkt.

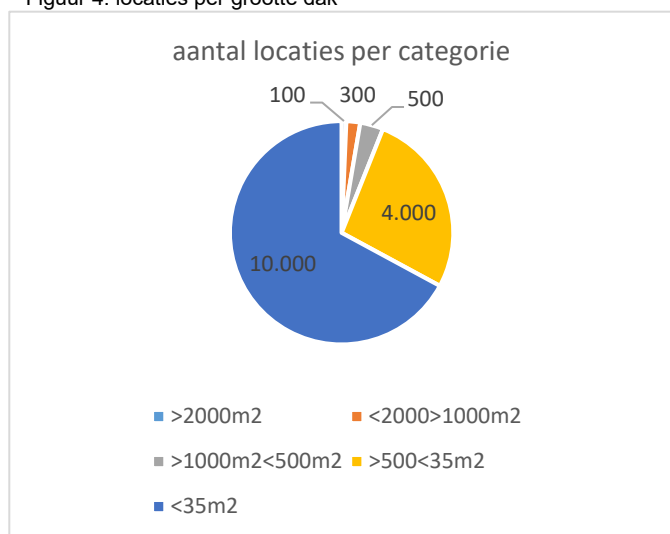
Een heldere definitie van een risicolocatie is er niet. De belangrijkste indicatoren zijn de grootte van het dak, de ligging ten opzichte van woongebieden en de staat van het dak. Verder is de gebruiksfunctie van een gebouw een factor die het risico kan verhogen. Vinden er activiteiten plaats die potentieel

(brand)risicoverhogend zijn of omdat er potentieel veel mensen in een pand aanwezig zijn, of vormt juist leegstand het risico.

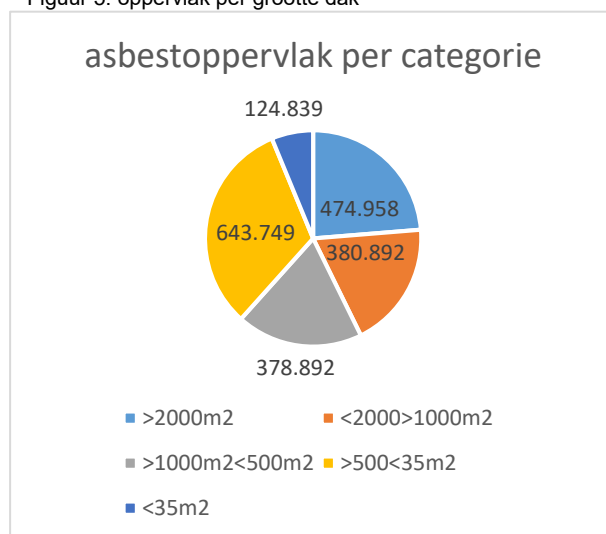
Om de risicolocaties in beeld te krijgen is nader onderzoek nodig. Uit de inventarisatie blijkt dat er op ca. 100 gebouwen asbestverdachte dakbedekking aanwezig is met een oppervlakte van $> 2000 \text{ m}^2$, en nog eens ca. 300 met een asbestverdacht dak van $< 2000 \text{ m}^2$ en $> 1000 \text{ m}^2$. Dit zijn in hoofdzaak (agrarische) bedrijfspanden (provinciale en gemeentelijke inrichtingen) maar het betreft ook een aantal panden met een maatschappelijke functie.

Deze 400 panden omvatten gezamenlijk ruim 40 % van de totale asbestopgave. Veruit het grootste aantal panden (ca. 10.000) heeft een asbestverdacht dak dat kleiner is dan 35 m^2 . Het gezamenlijk oppervlak hiervan bedraagt echter slechts 6% van de opgave. De onderstaande figuren 4 en 5 geven een beeld van het aantal panden en het oppervlakte asbestdak in relatie tot de grootte van daken.

Figuur 4: locaties per grootte dak

Figuur 5: oppervlak per grootte dak

Het behoeft geen betoog dat inzet op de kleine groep met grote daken veel efficiënter zal zijn dan de inzet op een grote groep met kleine daken. Bij het vaststellen van de risicolocaties komt allereerst de top 100 van locaties met grote daken ($>2000 \text{ m}^2$) aan de beurt, gevolgd door de groep $>1000 \text{ m}^2$ en $< 2000 \text{ m}^2$.

Belangrijk is om inzicht te krijgen in hoeverre er op deze locaties daadwerkelijk sprake is van een verhoogd risico. Ter plaatse zal de functie van het pand en de lokale (omgevings)situatie worden beoordeeld, en de staat van het dak worden bepaald. In overleg met de eigenaar zal een traject worden gestart om te komen tot een vrijwillige sanering. De toezichthouder treedt in dat geval op als adviseur. Hierbij zullen koppelkansen met klimaat- en duurzaamheidsmaatregelen worden betrokken. Drempels om gecombineerde projecten te realiseren dienen te worden geïdentificeerd en zo veel mogelijk te worden weggenomen.

Indien sprake is van een verhoogd risico zijn trajecten niet vrijblijvend. Daken die in zeer slechte staat verkeren komen in aanmerking voor inspectie door een DIA (Deskundig Inventariseerder Asbest). Dit is een extern adviseur. Op basis van de inspectie kan in ernstige situaties een traject worden gestart om op basis van de Woningwet sanering af te dwingen.

Om de urgentie van de aanpak van risicolocaties te benadrukken wordt ernaar gestreefd om in het eerste jaar in ieder geval alle risicolocaties binnen de top 100 in beeld te hebben. Uiterlijk in 2022 zijn voor de locaties waarvoor is vastgesteld dat sprake is van een verhoogd risico vrijwillige saneringstrajecten ingezet. Ook is dan bekend of er op mogelijke koppelkansen liggen met energiemaatregelen, én is duidelijk voor welke locaties mogelijk handhavinginstrumenten moeten worden ingezet.

De inventarisatie van de risicolocaties zal zich vervolgens richten op de top 400. Hiervoor wordt eenzelfde aanpak gevolgd met dien verstande dat de uitvoering verder in de tijd ligt.

De uitvoering van de sanering dient bij voorkeur voor 2025 te zijn afgerond en vindt plaats binnen het reguliere takenpakket voor asbestsaneringen in de jaarprogramma's.

Jaarlijks wordt over een in het oog lopend project actief gecommuniceerd naar de buitenwacht. Afhankelijk van het type project wordt hiervoor een passend medium of middel ingezet. Projecten die hiervoor in aanmerking komen kunnen divers van aard zijn. Primair zal het gaan om het tonen van goede voorbeelden aan andere dakeigenaren en/of branchegeenoten. Maar het kan ook gaan om bijvoorbeeld een creatieve aanpak van een proactieve eigenaar, of om een bijzonder pand, qua omvang of historische waarde.

Tabel 1: Activiteiten risicolocaties

Activiteit RSSA	Trekker(s)	Product	Planning
Locatiebezoek staat dak en omgeving top 100 en 400	Toeziht	overzicht risicolocaties binnen top 100	2021
scan koppelkansen		overzicht risicolocaties binnen top 400	2022
stimuleren vrijwillige sanering onderzoek koppelkansen	Toeziht Duurzaamheid	voorlichting asbestsanering advies koppelkansen	2021 e.v.
Communicatie aansprekend voorbeeld	Communicatie OZHZ i.o. gemeente	Communicatieadvies nieuwsbrief/persbericht of anders	jaarlijks 2021 e.v.
Activiteit regulier meldingen/toezicht*			
vrijwillige sanering	Toeziht	beoordeling sloopmelding	jaarprogramma 2021 - 2025
begeleiding sanering	Toeziht	controlezaak	jaarprogramma 2021 - 2025
verplichte sanering	Toeziht	sloopmelding handhavingsbesluit	jaarprogramma 2021 - 2025
begeleiding sanering	Toeziht	controlezaak	jaarprogramma 2021 - 2025

* in jaarprogramma's locaties en inzet afstemmen

3.2 Eigen vastgoed gemeenten

Goed voorbeeld doet goed volgen, dat is de insteek van de aanpak van asbestdaken die in eigendom zijn van gemeenten, en wanneer aan de orde ook voor vastgoed van rijk en provincie.

Voorbeelden, goede maar ook slechte, zijn belangrijk in een proces van bewustwording en gedragsverandering. Als overheid dien je je zaakjes op orde te hebben. Zoniet gaat dit ten koste van de geloofwaardigheid. Dit werkt niet mee in een proces dat vooral berust op vrijwilligheid. Daarom krijgt het vervullen van de voorbeeldfunctie door de gemeente zelf een eigen spoor en passende prioriteit.

Overigens kan ook in de andere sporen sprake zijn van voorbeelden die bijdragen aan meer bekendheid en (maatschappelijke) bewustwording. Zo zijn er situaties denkbaar die juist illustratief zijn voor de gevolgen wanneer men geen eigen verantwoordelijkheid neemt en men verzeild raakt in een handhavingstraject. In alle gevallen is een goede communicatie belangrijk.

Op dit moment zijn de beschikbare data voor wat betreft plaats, functie en eigendomsgegevens van het overheidsvastgoed nog onvoldoende betrouwbaar, of ontbreken nog, om een goede kwantitatieve analyse te kunnen maken. De gegevens van de Drechtstedengemeenten zijn beschikbaar en gekoppeld, die van de overige regiogemeenten en provincie nog niet.

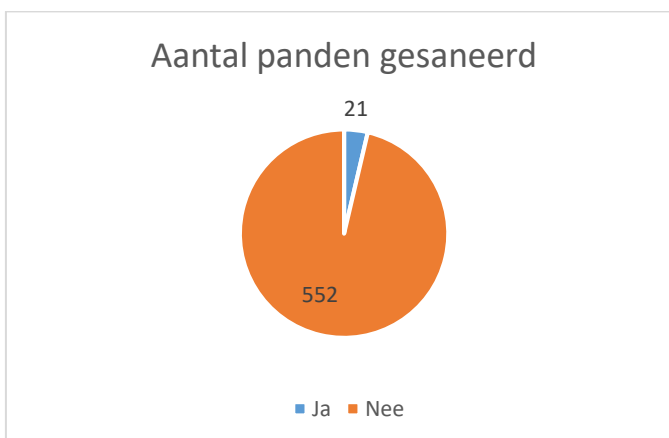
Wel kan al worden ingeschat dat de opgave nog aanzienlijk is. De komende maanden zullen de data van het overheidsvastgoed verder op orde gebracht worden. Gestreefd wordt om uiterlijk 1 januari 2021 een compleet beeld te hebben. Vervolgens kan worden gestart met het locatieonderzoek.

Inventarisatie Drechtsteden

Figuur 6: gemeentelijk vastgoed DS totale opgave vs gesaneerd (m²)

Figuur 7: gemeentelijk vastgoed DS totale opgave vs aantal gesaneerd

Voor panden in eigendom van gemeenten, rijk en provincie wordt, vergelijkbaar met de risicolocaties, ter plaatse de functie en de lokale (omgevings)situatie beoordeeld, en de staat van het dak bepaald. Wanneer een pand eveneens is aangemerkt als risicolocatie, zal de sanering dezelfde prioritering krijgen als geldt voor de risicolocaties. Sanering dient dan bij voorkeur plaats te vinden voor 2025. Voor de overige panden is 2030 het streefjaar.

In de aanpak en prioritering van asbestdaken op overheidsvastgoed wordt nadrukkelijk een koppeling aan de energieopgave onderzocht. Ook zal worden gekeken of een koppeling aan de routekaart gemeentelijk vastgoed mogelijk is. Belemmeringen die deze koppelkansen frustreren dienen zoveel mogelijk te worden weggenomen.

Tabel 2: Activiteiten overheidsvastgoed

Activiteit RSSA	Trekker(s)	Product	Planning
locatiebezoek overheidsgebouwen	Toezicht	overzicht staat en prioriteit gemeentelijk vastgoed	2021
onderzoek koppelkansen energiemaatregelen en routekaart gemeentelijk vastgoed	Duurzaamheid in afstemming met gemeenten	advies koppelkansen	2021 e.v.
Communicatie aansprekend voorbeeld	Communicatie OZHZ i.o. Communicatie gemeente	Communicatieadvies	jaarlijks 2021 e.v.
Activiteit regulier meldingen/toezicht*			
sanering pand gemeentelijk vastgoed	Toezicht	beoordeling sloopmelding	jaarprogramma 2021 - 2030
begeleiding sanering	Toezicht	controlezaak	jaarprogramma 2021 - 2030

* in jaarprogramma's locaties en inzet afstemmen

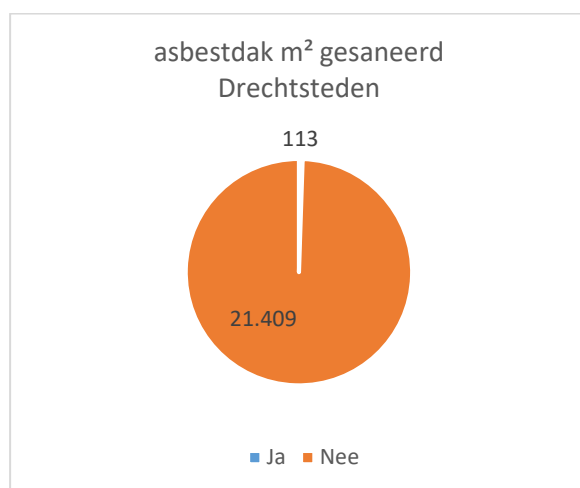
3.3 Woningbouwverenigingen

Woningbouwverenigingen hebben een maatschappelijke verantwoordelijkheid waar het gaat om het bevorderen van de kwaliteit van wonen en leefomgeving. Een gezond dak valt binnen die verantwoordelijkheid.

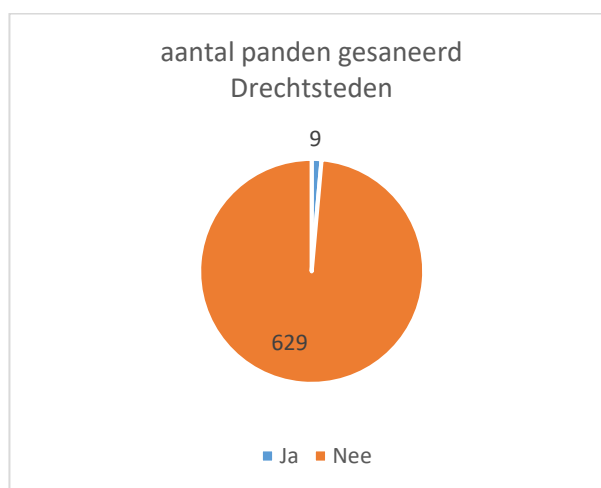
De data voor asbest op woningen van woningbouwcorporaties zijn op dit moment nog niet volledig. Wel is een eerste beeld voor de Drechtsteden gegenereerd. De data van de overige regiogemeenten moeten nog worden verwerkt. Indicatie is dat het aandeel asbestdaken op corporatiewoningen relatief beperkt is op het totale asbestdakenbestand. Ook blijkt dat er tot nu toe nog weinig sanering heeft plaatsgevonden.

Inventarisatie asbestdaken woningbouwverenigingen Drechtsteden

Figuur 8: totale opgave corporaties vs gesaneerd (m²)

Figuur 9: totale opgave corporaties vs aantal gesaneerd

Woningbouwverenigingen zijn in het algemeen goed geïnformeerd als het gaat om asbestregelgeving. Veelal heeft inventarisatie in het kader van het eerder aankomende verbod op asbestdaken al plaatsgevonden. Sanering van asbest(daken) is in de regel opgenomen in hun plannen voor renovatie en onderhoud. Het overgrote deel betreft kleine daken < 35 m². Het vervangen van deze daken zal veelal clustergewijs op straat- of wijkniveau, worden uitgevoerd.

Waar de planning eerder gericht was op het verbod na 2024, is er nu meer tijd beschikbaar om de sanering tijdig te voltooien. De doelstelling in de strategie is dat uiterlijk in 2030 alle asbestdaken op corporatiewoningen zijn vervangen.

Tabel 3: activiteiten woningbouwverenigingen

Activiteit RSSA	Trekker(s)	Product	Planning
in gesprek met woningbouwverenigingen	Toezicht Duurzaamheid	inventarisatie	2021
onderzoek koppelkansen met energiemaatregelen	Duurzaamheid	advies koppelkansen	2021
leveren expertise en/of communicatieadvies	Toezicht Communicatie	in overleg op aanvraag	2021 e.v.
voortgangsgesprek	Toezicht duurzaamheid	monitoring	jaarlijks
Activiteit regulier toezicht			
vrijwillige sanering	Toezicht	beoordeling sloopmelding	jaarprogramma 2021 - 2030
begeleiding sanering	Toezicht	controlezaak	jaarprogramma 2021 - 2030

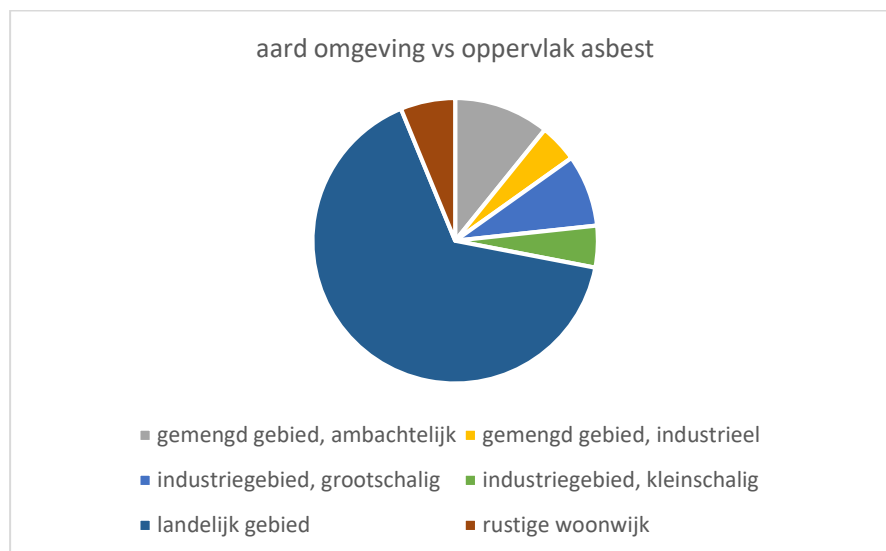
3.4 Particuliere eigenaren

Veruit het grootste deel van panden met asbestdaken is in bezit van particuliere eigenaren. Het gaat om een brede en diverse groep waarvoor geen eensluitende benadering toepasbaar is. Er wordt daarom onderscheid gemaakt in de navolgende doelgroepen.

Bedrijven

Binnen de doelgroep bedrijven wordt een verder onderscheid gemaakt in bedrijven die liggen in het buitengebied, op een industrieterrein, of gelegen in een gemengde of woonomgeving.

Op dit moment is het nog niet goed mogelijk om een goede analyse te maken van bedrijven in relatie tot hun omgeving. Wel is er een beeld over de verdeling van de totale asbestopgave over de verschillende omgevingskenmerken. Hieruit blijkt dat ruim 60 % van het asbestdak is gelegen in het landelijk gebied. Dit zal merendeel om agrarische bedrijfspanden gaan. Zo kan ook een inschatting gemaakt worden voor industriële bedrijfspanden. Ca. 13% aan asbestoppervlak bevindt zich op grootschalige en kleinschalige industrieterreinen.

Voor zover bedrijven niet vallen onder de potentiële risicolocaties (top 100 of top 400), zal een aanwezig asbestdak onderdeel zijn binnen het integrale toezicht op gemeentelijke en provinciale inrichtingen. De toezichthouder scant de bereidheid tot vrijwillige sanering bij de eigenaar, scant eventuele koppelkansen, en geeft voorlichting en advies over een te volgen aanpak.

Tegelijkertijd zal ook een gerichte aanpak voor de doelgroepen agrarisch en industrie worden ingezet. Met voorlichtingsbijeenkomsten voor agrariërs en voor ondernemersverenigingen op bedrijfsterreinen, waarbij ook marktpartijen en branchevertegenwoordigers uitgenodigd zullen worden, zullen ondernemers gestimuleerd worden om sanering van hun asbestdak te overwegen. De Omgevingsdienst faciliteert deze bijeenkomsten en brengt hun expertise in op het gebied van veilige asbestverwijdering en de koppeling aan duurzaamheid.

Particuliere woningen met een asbestdak > 35 m²

Asbestdaken vanaf 35 m² moeten door een erkend saneringsbedrijf worden gesaneerd. Deze bedrijven zijn goed op de hoogte van de technische en financiële mogelijkheden voor dakvervanging en kunnen een belangrijke rol spelen in de bewustwording. Het is daarom goed om de in de regio actieve asbestsaneringsbedrijven te betrekken bij een gerichte benadering van deze groep.

Een eerste actie zal zijn om de eigenaren van woningen met een asbestdak aan te schrijven en daarbij

heldere informatie te verstrekken over de noodzaak van de vervanging van hun dak. Met een bijgaand informatiepakket kan een stimulerend handelingsperspectief worden geboden. Zo kan ook de mogelijkheid tot samen optrekken met straat of wijk eigenaren motiveren om in actie te komen. Belangrijk is dat er een aansprekende boodschap wordt gebracht. Hiervoor zal ook gebruik gemaakt worden van de aanpak die het Programmabureau asbestversnelling hanteert.

Particuliere woningen met een asbestdak < 35 m²

Asbestdaken kleiner dan 35 m² mogen door eigenaren zelf worden verwijderd. Vaak gaat dit om daken van schuurtjes. Bij de meeste gemeenten kunnen eigenaren deze kleine hoeveelheden asbest gratis aanbieden bij de Milieustraat. Ook wordt vaak gratis verpakkingsmateriaal aangeboden.

Om ook deze groep eigenaren te stimuleren om hun dak te verwijderen zal worden gecommuniceerd via de H-A-H-bladen en websites van de Omgevingsdienst en de gemeenten. Waar zich clusters bevinden is het een optie om per straat, buurt of wijk gerichte voorlichting te verstrekken, bijvoorbeeld door middel van foldering. Ook hier geldt het belang van een aansprekende boodschap.

Activiteit RSSA	Trekker(s)	Product	Planning
asbest in integraal toezicht bedrijven	Toezicht	voorlichting	2021 e.v.
asbestinventarisatie scan koppelkansen			
onderzoek koppelkansen	Duurzaamheid	advies koppelkansen	2021 e.v.
overleg bedrijven asbestsaneringsbranche	Toezicht Communicatie	brief eigenaren met informatiepakket	2021
voorlichting kleine dakeigenaren	Communicatie	H-A-H-bladen websites	2021 e.v.

4. Monitoring

Om de voortgang in de saneringsopgave te kunnen volgen wordt gebruik gemaakt van zowel de regionale registratie van asbestslopmeldingen (Squit) als van de landelijke monitoring op basis van geaggregeerde informatie uit het Landelijk Asbestvolgsysteem (LAVS). De landelijke data worden tweemaal per jaar (januari en juli) door Rijkswaterstaat aangeboden aan het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en het Landelijk Programmabureau Asbestversnelling.

De gegevens worden verwerkt in een door de Omgevingsdienst te ontwikkelen Dashboard Asbestdaken. Een eerste basis hiervoor is gelegd. Met dit dashboard is het mogelijk om inzicht te geven in de voortgang binnen de vier sporen, zowel op regionaal als op gemeentelijk niveau. De resultaten worden gerapporteerd in de periodieke voortgangsrapportage op het jaarprogramma. Eenmaal per jaar zal een meer uitgebreide monitoringsrapportage RSSA worden opgesteld.

Sinds april 2019 wordt door het Programmabureau een landelijke Asbestdakenkaart gepubliceerd op www.asbestversnelling.nl. Van ruim 180 gemeenten is er inmiddels informatie op de Landelijke Asbestdakenkaart te vinden. De Asbestdakenkaart wordt twee keer per jaar geactualiseerd. Om een bijdrage te leveren aan een beter landelijk beeld van de asbestdakenopgave zullen met ingang van 2021 de gegevens en data van de gemeenten in Zuid-Holland Zuid worden aangeleverd ten behoeve van de Landelijke Asbestdakenkaart.

5. Financiën

In november 2019 heeft het AB ingestemd met het starten van het project sanering asbestdaken. Het project heeft een looptijd van 10 jaar en de te verwachten totale kosten voor de regiogemeenten bedragen € 80.000,- per jaar. Afgesproken is om budgetten structureel te borgen in de individuele jaarprogramma's. Op dit moment is het nog onvoldoende mogelijk om kosten per gemeente in beeld te brengen. Dit hangt samen met het ontbreken van de data-analyse waarmee de opgave op regionaal en gemeentelijk niveau inzichtelijk kan worden gemaakt.

De kosten per gemeente variëren naar verwachting tussen ca. € 3.000,- en € 17.000,- per gemeente per jaar.

Verdeling kosten conform de begrotingsrichtlijnen 2021

Bedrag	AL	DO	GO	HG	HIA	HW	MO	PA	SL	ZW	PZH
80.000	4.582	17.753	4.266	3.019	2.542	10.584	9.290	3.701	3.215	5.411	15.636

De kosten die verbonden zijn aan de geschetste versnellingsaanpak vallen uiteen in drie categorieën en variëren per fase in het proces. Hieronder een indicatie van de kosten per categorie. De verdeling over de categorieën zal in de loop van het proces wellicht verschuiven. Differentiatie is mogelijk binnen categorie 2.

Voor de goede orde, de afhandeling van de sloopmeldingen die het gevolg zijn van de stimuleringsaanpak valt binnen de reguliere taken rondom asbestsanering. Naar verwachting zullen er meer sloopmeldingen worden ingediend. Mogelijk met een toename van ca. 50 % ten opzichte van het huidige aantal. Dit betekent dat afhankelijk van het succes van het project, er extra kosten volgen die in de jaarprogrammering een plekje zullen moeten krijgen.

1. Bedrijfsvoering (projectleiding, monitoring, planning en verantwoording)

In de startfase zal nog relatief veel aansturing nodig zijn. Ook het opzetten van de monitoring vraagt in de periode nog extra inzet. In de loop van het proces is er routine opgebouwd waardoor de inzet voor projectleiding naar verwachting zal gaan afnemen en het werk meer en meer vanuit de lijn zal plaatsvinden.

Omdat de strategie vooral de hoofdlijnen beschrijft, zal er ook tijd gemoeid zijn met de verdere (maat)uitwerking en afstemming met gemeenten. Hiervoor zal de jaarprogramma- en voortgangscyclus worden benut.

In het algemeen bedraagt de inzet voor projectmanagement ca. 25% van de totale kosten, op geraamd op ca. € 20.000,-.

2. Uitvoering (locatiebezoek, voorlichting, advisering)

Dit betreft de kosten die gemaakt worden voor de inzet op individuele dossiers. Het gaat met name om de inventarisatie en duurzaamheidsscan van de risicolocaties en de locaties gemeentelijk vastgoed, en de inzet op asbest als onderdeel van het integraal toezicht bij bedrijven. Ook de kosten voor een vervolgtraject in de vorm van een duurzaamheidsadvies.

Deze kosten zullen samenhangen met het aantal dossiers dat wordt verwerkt. Per gemeente zal dit variëren. Nader uit te werken en af te stemmen per gemeente.

Totale inzet op jaarbasis € 50.000,-.

3. Regiobreed

Dit betreft inzet die niet te koppelen is aan een individuele locatie of gemeente. Het gaat om de inzet die gemoeid is met het overleg met woningbouwverenigingen, het inrichten van een

loketfunctie, het samenstellen van content voor website en H-A-H-bladen, en het organiseren van voorlichtingsbijeenkomsten etc.
Op jaarbasis geraamd op € 10.000,-.